

(๒/๒๖๗ นร ๕ พ. ๑. ๔๖)

เจ้า นโรดม สีหนุ กับ ปรีดี พนมยงค์

โดย ศุขปริดา พนมยงค์

นายปรีดี พนมยงค์ เดินทางมาพำนักในสาธารณรัฐประชาชนจีน ในฐานะผู้ลี้ภัยการเมือง นับตั้งแต่ปลายปี พ.ศ.๒๔๙๒ (ค.ศ.๑๙๔๙) ซึ่งเป็นปีแรกที่ได้มีการสถาปนาสาธารณรัฐประชาชนจีน เมื่อวันที่ ๑ ตุลาคม ค.ศ.๑๙๔๙ เป็นต้นมา โดยมี **เหมา เจ๋อ ตง** ดำรงตำแหน่งประธานรัฐบาล (เทียบเท่าประธานาธิบดี) และ **โจว เอ็น ไหล** ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี

ทางการรัฐบาลจีนซึ่งมีเหมา เจ๋อ ตง และ โจว เอ็น ไหล เป็นผู้นำได้ให้การต้อนรับนายปรีดี พนมยงค์ ด้วยอัธยาศัยไมตรีอันดี ทั้งๆที่นายปรีดีเป็นผู้ลี้ภัยการเมือง โดยเฉพาะ โจว เอ็น ไหล นายกรัฐมนตรี ก็ได้เชื้อเชิญนายปรีดีไปรับประทานอาหารเย็น ณ ที่พำนักในกรุงปักกิ่งบ่อยครั้ง นับตั้งแต่แรกเมื่อนายปรีดีได้ไปพำนักในกรุงปักกิ่งใหม่ๆ แม้ว่าจะอยู่ในฐานะเจ้าของบ้าน ก็ได้กล่าวต้อนรับและยกย่องนายปรีดีว่า

“ได้ทราบว่าท่านเป็นผู้ที่สร้างคุณประโยชน์แก่ประเทศชาติมามาก จึงมีความสนใจที่จะได้เรียนรู้จากท่าน โดยเฉพาะประสบการณ์ของท่าน”

สำหรับอาหารที่รับประทานกันนั้น ก็เป็นอาหารที่ปรุงโดยฝีมือดั้งเดิมของเขา ภรรยาของโจว เอ็น ไหล นั้นเอง บรรยากาศในการสนทนาและรับประทานอาหารร่วมกัน จึงมีแต่ความเป็นกันเอง เรียบง่าย ในฐานะนักปฏิวัติอาชีพที่นักปฏิวัติผู้ยิ่งใหญ่ของจีนท่านนี้ ได้อุทิศชีวิตมาตั้งแต่วัยหนุ่ม

ในปี ค.ศ.๑๙๕๖ เจ้า นโรดม สีหนุ ผู้นำคนสำคัญของกัมพูชา ได้เสด็จเยือนสาธารณรัฐประชาชนจีนอย่างเป็นทางการเป็นครั้งแรก ปรากฏว่าทางการจีนให้การต้อนรับเจ้า นโรดม สีหนุ อย่างมโหฬาร เนื่องจากเจ้า นโรดมมีบทบาทอันโดดเด่นทั้งในการต่อสู้เพื่อให้กัมพูชา

ได้เป็นเอกราชจากฝรั่งเศส และก็ไม่ยอมเข้าเป็นสมาชิกองค์การซีอาโต้ ซึ่งเป็นองค์การที่รัฐบาลสหรัฐอเมริกาเป็นตัวตั้งตัวตีก่อตั้งขึ้น โดยรวมเอาประเทศพันธมิตร หรือสมุนของตนเข้าเป็นพันธมิตรทางทหาร โดยมีวัตถุประสงค์ แอนตี้คอมมิวนิสต์ (สาธารณรัฐประชาชนจีน) ตรงตัว

บทบาทของเจ้านโรดม สีหนุ ทั้งในการต่อต้านอำนาจและอิทธิพลของรัฐบาลสหรัฐอเมริกา โดยเฉพาะสองพี่น้องดัลเลส ซึ่งได้แก่นายจอห์น ฟอสเตอร์ ดัลเลส รัฐมนตรีต่างประเทศ และนายอัลเลน ดัลเลส น้องชายผู้ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการสำนักประมวลข่าวกลาง (ซีไอเอ) อันยิ่งใหญ่ของสหรัฐอเมริกา ภายหลังเจ้านโรดม สีหนุ ก็ได้ร่วมกับวิลเฟรด เบอร์เชด นักหนังสือพิมพ์ออสเตรเลีย เขียนหนังสือเล่มสำคัญเปิดโปงซีไอเอใน *My War With CIA* ไว้ด้วย

เจ้านโรดม สีหนุ เสด็จมาถึงกรุงปักกิ่งในช่วงกลางฤดูหนาว ปี ค.ศ.๑๙๕๖ อากาศหนาวเย็นเป็นพิเศษ อุณหภูมิลดลงถึง -๑๐ องศาเซลเซียส น้ำในทะเลสาบเป่ย์ไห่ ใจกลางเมืองกลายเป็นน้ำแข็ง จึงเกิดลานสกีเกิดน้ำแข็งตามธรรมชาติสำหรับผู้ที่ชื่นชอบการกีฬาประเภทนี้ได้ลงไปวาดลวดลายกันอย่างสนุกสนาน

การต้อนรับจากทางเจ้าภาพเป็นไปอย่างยิ่งใหญ่ เนื่องจากเจ้าสีหนุมีบทบาทสำคัญและโดดเด่นอยู่ในเวทีการเมืองทั้งในประเทศและระหว่างประเทศดังกล่าวแล้ว ทรงสามารถต่อสู้ให้กัมพูชาได้รับเอกราชสมบูรณ์จากฝรั่งเศส ทั้งๆที่พระองค์เองได้ขึ้นครองราชย์ตั้งแต่ปี ค.ศ. ๑๙๔๑ ขณะมีพระชนมายุเพียง ๑๙ พรรษาเท่านั้น โดยฝีมือการจัดฉากจากทางเจ้าอาณานิคมฝรั่งเศสมาแท้ๆ

นอกเหนือจากพิธีการเยี่ยมเยียนพบปะผู้นำจีน การเจรจาร่วมมือระหว่างประเทศทั้งสอง และการกระชับสัมพันธไมตรี ฯลฯ เจ้าสีหนุได้แจ้งแก่ทางเจ้าภาพว่า พระองค์ประสงค์ที่จะได้พบกับนายปรีดี พนมยงค์ ที่สัปดาห์การเมืองอยู่ในจีนด้วย ซึ่งก็ได้รับการสนองจากทางฝ่ายเจ้าของบ้านในการจัดสถานที่ให้บุคคลทั้งสองได้พบปะสนทนากันเป็นการส่วนตัว โดยไม่มีผู้อื่นใดเข้าร่วมฟังการสนทนาด้วย และได้ใช้ภาษาฝรั่งเศสเป็นสื่อ เนื่องจากทั้งสองท่านมีความรู้ภาษาฝรั่งเศสเป็นอย่างดี

เจ้าสีหนุ ได้แจ้งแก่นายปรีดี เป็นการบอกกล่าวรวมไปกับการฟ้องว่า เขาพระวิหารนั้นตามสนธิสัญญาฝรั่งเศส-สยาม เป็นของกัมพูชา ซึ่งได้รับมอบสิทธิต่อจากฝรั่งเศส แต่รัฐบาลไทยในขณะนั้นได้ส่งทหารเข้าไปยึดครอง การกระทำเช่นนี้ไม่เป็นผลดีต่อสัมพันธภาพของไทย-กัมพูชาเลย และถ้าไม่มีหนทางอื่นใด พระองค์ก็อาจนำเรื่องนี้ขึ้นฟ้องต่อศาลโลกเพื่อชี้ขาดต่อไป

นายปรีดีก็ได้รับฟังด้วยท่าทีสงบเพราะทราบดีว่าสนธิสัญญาที่ทำในสมัยนั้นเป็นเรื่องไม่เป็นธรรม ฝรั่งเศสเป็นฝ่ายเอาเปรียบ ในความคิดของนายปรีดีก็คือ น่าจะมีการเจรจาขอยุติให้ดีที่สุด ส่วนการนำเรื่องขึ้นฟ้องศาลโลกนั้นเห็นที่ว่าฝ่ายไทยจะชนะคดีเป็นเรื่องยาก เพราะถือตามสนธิสัญญาที่ได้ลงนามกันไว้เป็นหลักฐาน และเหตุการณ์ต่อมาก็ได้พิสูจน์แล้วว่า คำตัดสินของศาลเป็นเช่นไร มิวายที่รัฐบาลสมัยจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ จะได้แต่งตั้งนายฝ่ายไทย ซึ่งถือว่าเป็นปรมาจารย์ทางกฎหมายชั้นเอก ซึ่งเป็นผู้ร่วมก่อตั้งพรรคการเมืองพรรคหนึ่ง และพรรคการเมืองพรรคนี้ยังถือว่าท่าน

ผู้นี้เป็นปูชนียบุคคลของพวกเขา ทั้ง ๆ ที่นักกฎหมายผู้นี้ก่อนสู่ความในศาล มีความเพี้ยนถึงขนาดคุยว่ามีตลาดโบราณของบรรพบุรุษได้กระเด็นกระดอนจากที่ตั้ง แสดงว่าเขี้ยนเต็มทีถึงกับทำให้จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ หลงเชื่อว่าไทยจะชนะคดีแน่

ก่อนที่จะอำลาจากกัน เจ้าโรตม สีหนุ ในฐานะประมุขของรัฐกัมพูชาเอกราช ก็ได้กล่าวเชื้อเชิญนายปรีดี พนมยงค์ ทั้ง ๆ ที่เป็นผู้สืบทอดเมืองธรรมดาทุกหนึ่งในสาธารณรัฐประชาชนจีนให้ไปเยือนกัมพูชา คำพูดภาษาฝรั่งเศสประโยคสุดท้ายของเจ้าโรตม สีหนุ มีความว่า

“La porte de Phnom Penh est toujours ouverte pour vous, excellence.”

“ประตูของพนมเปญเปิดต้อนรับ ๕ พัน ๕ อยู่ตลอดเวลา”

เข้าใจว่าคำพูดประโยคนี้ของประมุขรัฐกัมพูชา คงจะประทับใจรัฐอาวุโสไทยอยู่ชั่วชีวิตของท่าน

ก่อนที่จอมพล ป. จะถูกจอมพลสฤษดิ์ โค่นล้มในปี ค.ศ. ๑๙๕๗ นั้น จอมพล ป. ได้เริ่มมองเห็นความจำเป็นในการเตรียมเปิดสัมพันธ์กับจีน แทนที่จะหลบหลับตาตามกันอเมริกา และก็เป็นเหตุผลอันหนึ่งที่ทำให้อเมริกาหันไปสนับสนุนให้จอมพลสฤษดิ์ ทำรัฐประหาร ผู้ใกล้ชิดกับจอมพล ป. ท่านหนึ่งคือนายสังข์ พัฒโนทัย ได้รับมอบหมายให้เป็นผู้ดำเนินการส่งแผนการติดต่อจีน โดยมีพ่อค้า

ไทยเชื้อสายจีนบางคนทำหน้าที่เป็นสื่อกลาง คณะผู้แทนชุดแรกที่เดินทางไปจีนตามภารกิจดังกล่าว มีอาจารย์กรุณา กุศลาสัย ร่วมด้วย เมื่อถึงปักกิ่ง อาจารย์กรุณาอยากเข้าเยี่ยมคารวะนายปรีดีเป็นอย่างยิ่ง แต่เนื่องด้วยความเหมาะสมหลายประการจากหลายฝ่ายไม่เปิดโอกาส อาจารย์กรุณาจึงเพียงเขียนหนังสือถึงนายปรีดี รายงานวัตถุประสงค์ของการเดินทาง และได้ขอฝากความเคารพอย่างสูงมาด้วย แม้ว่าจะไม่ได้พบกันในการเดินทางมาจีนครั้งนี้ก็ตาม

ถึงแม้จะต้องจากบ้านเกิดเมืองนอนสักยภาพการเมืองในต่างแดน แต่การได้รับการแสดงน้ำใจไมตรีจิตจากมิตรสหายทั้งหลายตามส่วนหนึ่งที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น ย่อมทำให้นายปรีดีมีกำลังใจอดทนต่อสิ่งทั้งหลายทั้งปวงตลอดระยะเวลา ๒๑ ปี ในประเทศจีน และอีก ๑๑ ปี ในฝรั่งเศส จวบจนกระทั่งถึงแก่อสัญกรรมอย่างสงบ ณ กรุงปารีส

บรรดาสมาชิกทุกคนในครอบครัวพนมยงค์ ทราบกันดีอยู่เสมอว่า ชั่วชีวิตของนายปรีดี พนมยงค์ ไม่ว่าจะอยู่ในประเทศใดก็ตาม ยังคงยึดมั่นในพุทธธรรมตามที่ท่านเคยกล่าวให้โอวาทแก่นักศึกษาโรงเรียนเตรียมปริญญาแห่งมหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์และการเมืองเนื่องในวันไหว้ครู เมื่อเปิดสมัยการศึกษาของนักเรียนเตรียมปริญญาในเดือนมิถุนายน พ.ศ. ๒๔๘๖ ที่ว่า

ธมฺโม หเว รกฺขติ ธมฺมจาริง

ธรรมย่อมรักษาผู้ประพฤติธรรม